

групами в жвавому темпі з використанням досконалих стрибків. Гопак виник у побуті Війська Запорозького. Тому танцювали його лише чоловіки, здебільшого у парах, демонструючи власний характер і силу, мужність. Козаки ставали в коло виконуючи довільні рухи. Такі танці супроводжувались гучними «Гоп!» та «Гей!». Пізніше гопак почали виконувати також і дівчата в парі з хлопцями. Згодом танець вже виконувався групами, але ніколи наодинці. Гопак можна часто зустріти у операх. Однією з таких є опера Семена Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» (третя дія).

Не зважаючи на те, що українські народні танці сформувалися на основі звичаїв та обрядів, зараз вони несуть естетичне задоволення і є невідмінною частиною національних свят, концертів, народних гулянь. Також, як і народна пісня, є невід'ємною рисою українців та візитною карткою країни, що неодноразово можна відслідкувати на прикладі концертної діяльності Національного заслуженого академічного українського народного хору України ім. Г. Г. Верьовки. Хоровий колектив був заснований 11 вересня 1943 року і досі не втрачає своєї актуальності. Наразі він поєднує у собі хор, оркестр та артистів балету.

Нерідко можна побачити танці і під час виконання поп-пісень. Такі пісні спрямовані на заохочення людей до танців, адже поява популярних жанрів була пов'язана із проведенням активного дозвілля молоді. Тому, окрім концертних виступів з професійною хореографією, на концертах поп-зірок часто можна побачити слухачів, що підтанцювують у такт музиці. Так само поп-музику слухають на вечірках і дискотеках. В музичних композиціях в стилі поп, як правило, ми часто чуємо запозичені елементи латиноамериканських пісень (що теж мають танцювальне походження), кантрі, рок-музики тощо. Найпоширеніший формат поп-музики – пісня, яка у структурі має чергування куплету та приспіву. Такі пісні досить прості для сприйняття і запам'ятовування, саме тому використовують частий повтор римованих словосполучень та прості, ритмічні мелодії. Проте головну роль в поп-музиці відіграє не музикант, а вокальне виконавство.

Отже, можна зауважити, що танець завжди був важливим елементом, тісно пов'язаним із музичними вокальними творами починаючи від первісних часів до сьогодення. Танець є елементом вираження емоційного стану, почуттів людини через ритмічні рухи, які супроводжують музику. Танцювальний ритм, характерний для сучасних популярних пісень, допомагає активізувати слухачів, зняти стрес під час прослуховування (особливо – на концертному виступі). А спільне виконання пісенно-танцювальних творів (популярних чи народних) сприяє розвитку емпатії виконуючих, вивільненню емоційної напруги та здоровій атмосфері спілкування.

Література

1. Українські народні танці: спадщина предків і символ самотності народу. URL: <https://three-snails.com/blog/post/ukrains-ki-narodni-tanci-spadschina-predkiv-i-simvol-samobutnosti-narodu> (дата звернення: 04.10.2022).
2. Особливості українських хороводів. URL: <https://ocnt.com.ua/osoblivosti-ukra%D1%97nskix-xorovodiv/> (дата звернення: 04.10.2022).

Кретов Костянтин,

студент Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв

ЕЙТОР ВІЛЛА-ЛОБОС: ЕТНОМИСТЕЦЬКИЙ ПОГЛЯД НА РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОГО ГІТАРНОГО ВИКОНАВСТВА ТА ФОРМУВАННЯ НОВИХ СТИЛЬОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА ПРИКЛАДІ ЦИКЛУ «5 ПРЕЛЮДІЙ, ПРИСВЯЧЕНИХ АНДРЕСУ СЕГОВІ»

Наразі в умовах чергового етапу зміцнення та відродження нашої культури передусім музичної, постає актуальною проблематика вивчення етномистецьких досліджень та звершень народів інших країн. Як приклад, у нашому дослідженні розглянемо діяльність одного з найкращих композиторів ХХ століття і справжнього збагачувача музичної сфери рідної країни (Бразилії) – Ейтора Вілла-Лобоса. В результаті прослуховування музичного матеріалу сформувалася стала думка щодо необхідності проведення подібної роботи на наших теренах. На прикладі матеріалу, що пропонується для ознайомлення, бачимо, що поєднання академічної, класичної музики з народним етномистецьким надбанням виводить кінцевий продукт на загально-світовий рівень, підвищує авторитет і зацікавленість людей як в середині даного культурного простору, так і за його межами, що, в перспективі, сприяє зростанню матеріальних й інтелектуальних інвестицій. Однак, на сьогодні дуже мало робіт висвітлюють діяльність Ейтора Вілла-Лобоса як митця та композитора, у творчості якого

знайшли поєднання зовсім різнобічні стилі.

Почнемо з терміна *етномистецький*. Для його кращого розуміння, термін варто розкласти на складові частини, а саме: етнос і мистецтво. Отже, стає зрозумілим його сенс, тобто *етномистецький* – це мистецтво на основі етнічної культури або, якщо більш розширено, творчість на основі культури певного етносу, в якій за допомогою певних засобів автор (або народ, якщо йдеться про народну творчість) виражає свій задум. Іншими словами, йдеться про народну музику або про музику, яка була створена на її основі.

Ейтор Вілла-Лобос – бразильський композитор, диригент, віолончеліст і, що для нас основне, класичний гітарист. Вілла-Лобос найвідоміший композитор латинської Америки. Музика Вілла-Лобоса (1887–1959) відображає поєднання традиційної академічної європейської та рідної бразильської музики. Він познайомився з класичною музикою в ранньому віці під час музичних вечорів, які проводив його батько. Музична освіта композитора спочатку проходила в межах стандартного формального навчання гармонії та гри на інструментах. Саме його інтерес до народної музики спонукав присвятити свої роки на вивчення музичних особливостей місцевих культур, які часто включав у концертні твори.

Чергування між класичною і народною музикою продовжувалося у його виконанні та в композиції. Він грав на віолончелі в оркестрі в Ріо та писав імпровізації для гітари на основі народної музики зі своїх експедицій. Замість того, щоб вибрати той чи інший стиль, він створив дві симфонічні сюїти в 1916 році, які об'єднували етномистецькі елементи з класичною музикою. Через декілька років після цього, виконувалися твори (*Amazonas* і *Uirapuru*) в яких були задіяні не лише елементи народної музики, а ще елементи, що надихалися природою амазонських тропічних лісів. Андрес Сеговія познайомився з Вілла-Лобосом в 1920-х роках і також замовив у нього твори для гітари, на що Ейтор, в свою чергу, відповів йому серією з дванадцяти етюдів (*Douze Études*). Кожен етюд надихався музикою, яку грають бразильські *chorões* (мандрівні вуличні музиканти), і має значне розважальне та дидактичне значення.

П'ять прелюдій, що були написані влітку 1940 року, є останніми творами Ейтора Вілла-Лобоса для соло-гітари, ці прелюдії були написані за дуже короткий проміжок часу, окрім незначних деталей, вони залишаються незмінним репертуаром навіть скрізь роки. Згідно з рукописами композитора Прелюдія № 3 була написана в серпні 1940 р., тоді як Прелюдія № 5 датована вереснем 1940 р.. П'ять прелюдій знаменують повернення композитора до гітари після більш ніж десятиліття ігнорування.

Незважаючи на те, що неможливо визначити, чи Вілла-Лобос, який сам був здібним гітаристом, писав 5 Прелюдій саме для або з А. Сеговією, ймовірність того, що А. Сеговія додав би їх до свого концертного репертуару, безумовно, мала певний вплив на їх створення. На відміну від «12 Етюдів», які були задумані як єдине ціле, «П'ять прелюдій» – це гетерогенне зібрання окремих п'єс, кожна з яких представляє оригінальний стилістичний підхід. Отже, ми можемо проаналізувати різноманітні підходи у написанні цих творів:

- вшанування творчості Й. С. Баха у справжній Бразильській Бахіані (Прелюдія № 3);
- романтична лірика Ф. Шопена (Прелюдія № 1 і друга частина Прелюдії № 5);
- традиційна музика Бразилії: міська (Прелюдія № 5), племінна (Прелюдія № 4), натхненна ритмами капоейри, стародавнього військового танцю африканського походження (Прелюдія № 2: друга частина), що імітує берімбау, ангольський гарбузовий інструмент (на якому грають ударами палицею по одній металевій струні).

П'ять прелюдій також значно відрізняються за структурою: три з них (1, 2 і 4) мають форму АВА, але одна (№ 3) має АВАВ, а остання (№ 5) – форму АВСА.

Література

1. Guimarães L. Villa-Lobos visto da plateia e na intimidade. Rio de Janeiro. 1972.
2. How Brazilian Folk Music Influenced Classical Composer Heitor Villa-Lobos. 2016. URL: <https://www.cmuse.org/how-brazilian-folk-music-influenced-classical-composer-heitor-villa-lobos/> (дата звернення: 25.10.2022).
3. Negwer M. Villa-Lobos: Der Aufbruch der brasilianischen Musik / Manuel Negwer. – Mainz, 2008.
4. Бажан М. Бразиліана Віла Лобоса. Київ, 1984.